

2. Капица О. И. Детский фольклор / О. И. Капица. – Л., 1928. – 222 с.
3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – М.: Наука, 1987. – 264 с.
4. Мельников М. Н. Русский детский фольклор / М. Н. Мельников. – М.: Просвещение, 1987. – 100 с.
5. Негневицкая Е. И. Язык и дети / Е. И. Негневицкая, А. М. Шахнорович. – М.: Наука, 1981. – 111 с.
6. Чуковский К. И. От двух до пяти / К. И. Чуковский. – М.: Педагогика, 1990. – 384 с.

УДК 811.11:8162:579.167

О. А. Каниболоцька,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню питання розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів мовних вузів у процесі вивчення другої іноземної мови. Аналізується процес розвитку та інтенсифікації іншомовної комунікативної компетенції на основі самостійного збагачення мовного досвіду студентів.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетенція, інформаційні технології, друга іноземна мова.

MODEL OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS USING THE INFORMATION TECHNOLOGY IN SECOND LANGUAGE STUDYING

The article deals with the problem of development of foreign language communicative competence of students in the process of second foreign language studying. The author presents the process of development and intensification of foreign language communicative competence based on self-enriching experience language students.

Keywords: foreign language communicative competence, information technology, second foreign language.

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ВТОРОГО ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена исследованию развития иноязычной коммуникативной компетенции студентов языковых вузов в процессе изучения второго иностранного языка. Анализируется процесс развития и интенсификации иноязычной коммуникативной компетенции на основе самостоятельного обогащения языкового опыта студентов.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативная компетенция, информационные технологии, второй иностранный язык.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її на європейський та світовий простір дають змогу розглядати іноземну мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Основне призначення основної та другої іноземних мов як предметної навчальної галузі – сприяти опануванню студентами умінь і навичок спілкування в усній і писемній формах відповідно до завдань і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях. Нове соціальне замовлення суспільства в галузі освіти, зокрема щодо навчання іноземних мов в Україні, зростаючі потреби у спілкуванні та співпраці між країнами і людьми з різними мовами та культурними традиціями вимагають суттєвих змін у підході до викладання, оновлення змісту і методів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Загальносвітові процеси глобалізації і сучасні інформаційні технології зумовили формування нової моделі освіти, яка виявилася в концепції відкритого європейського освітнього простору. Реформа освіти в Україні включає як один зі своїх провідних компонентів – реформу мовної освіти, тобто перш за все реформу навчання іноземних мов і методики такого навчання. У методиці викладання другої іноземної мови накопичено значний теоретичний та практичний досвід (А. Будько, Г. Вороніна, Б. Лапідус, Б. Лебидінська, О. Палій та ін.). Незважаючи на увагу вчених-методистів до питань викладання другої іноземної мови, ми можемо констатувати, що на теперішній час недослідженими залишаються проблеми розробки методики вивчення другої іноземної мови з опорою на першу іноземну мову, особливості формування «вторинної» мовної особистості у вищій школі.

У зв'язку із входженням України до єдиної європейської зони вищої освіти та реалізації ідей болонського процесу в системі вищих навчальних закладах України доцільно визначити місце інформаційних технологій в курсі англійської мови як другої іноземної із врахуванням ключових позицій в контексті європейських вимог. Однією з таких позицій є кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП). КМСОНП – це модуль організації навчального процесу, яка базується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (кредитів) [3, с. 5]. Запровадження вищезазваної системи у вищих навчальних закладах України обумовлює необхідність розробки моделі кредитно-модульної організації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей у процесі вивчення другої іноземної мови.

Аналіз сучасних досліджень (Є. Азімов, С. Рудницька, І. Фролов, В. Шинкарук, М. Ярмаченко та інших) дає підстави для трактування понять «моделі» як уявлених або матеріально реалізованих предметних, знакових чи мислених образів об'єктів, відношень між ними, що відповідно відтворюють, імітують чи відображають певні характеристики (властивості, ознаки, принципи внутрішньої організації або функціонування) оригіналів. Відповідно, трактується «моделювання» – як репродукування характеристики певного об'єкта на інший об'єкт, побудову та вивчення моделей реальних явищ. Отже, метою моделювання організації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу у процесі вивчення другої іноземної мови (англійської) в умовах КМСОНП є доцільна організація, планомірне й систематичне забезпечення процесу оволодіння студентами іншомовної комунікативної компетенції.

Модель кредитно-модульної організації навчання іншомовної комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу мовних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови як другої іноземної розроблялась в контексті з новими вимогами до розвитку освіти в напрямку приєднання вищих навчальних закладів України до Болонського процесу. Це означає, що модель повинна відтворювати всі складники навчального процесу, які є характерними для європейської зони освіти, а саме: навчаюча діяльність викладача; навчаюча діяльність студентів і організація навчання в умовах кредитно-модульної системи навчання. Розглянемо ці елементи детальніше.

Однією з вимог КМСОНП є зміна ролей викладача і студента. Викладач – це діагност, мотиватор, носій інформації, партнер студента. Студент несе відповідальність за результати навчання, має право обирати додатковий навчальний, інші засоби навчання, темп навчання, консультації викладача, він є партнером викладача [1, с. 187]. Нові ролі викладача та студента сприяють активізації самоосвіти студента, посиленню самостійної роботи, що відображається і в основних елементах організації навчання. Основні елементи реалізації навчання представлені в умовах КМСОНП: принципи; форми організації навчання; організаційно-методичне забезпечення; контроль за успішністю студента.

Для впровадження процесу формування іншомовної комунікативної компетенції з другої іноземної мови (англійської) в умовах КМПСОНП необхідно дотримуватися таких принципів: кредитність, модульність, методичність консультування, організація динамічності, гнучкості та партнерства, пріоритетності змістової й організаційної динамічності, гнучкості та партнерства, пріоритетності змістової й організаційної самостійності та зворотного зв'язку; технологічності та інноваційності; усвідомленої перспективи; діагностичності; порівняльної трудомісткості кредитів, які детально описані в спеціальних документах щодо впровадження КМСОНП в вищих навчальних закладах [2, с. 82].

Навчальне навантаження студентів в годинах за системою European Credit Transfer System по засвоєнню програми модулю містить як аудиторну, так і самостійну роботу. У навчальних планах все чіткіше реалізується тенденція до скорочення аудиторних годин та збільшення кількості годин, які відводяться на самостійну роботу студента. За нормативними вимогами Міністерства освіти і науки України [2, с. 129] на самостійну роботу повинно відводитись 50-60% навчального часу. У структурі навчального навантаження студента за вимогами ECTS індивідуальна робота, яка є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, також розглядається як один із основних компонентів освіти і повинна займати близько половини його навчального навантаження. Зміст індивідуальної роботи – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, навичок та вмінь, одержаних у процесі лекційних, семінарських, практичних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому. Мета самостійної роботи – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни (модулю) та розвитку навичок самостійної роботи [2, с. 95]. Згідно з модульним підходом до побудови навчально-методичного комплексу дисципліни подаються методичні матеріали з організації самостійної позааудиторної роботи студентів. Наведемо приклад завдань для позааудиторної самостійної та індивідуальної роботи студентів з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (англійська)» 5 курсу факультету іноземної філології Запорізького національного університету, аспект «Практика вивчення другої іноземної мови» за розробленими нами матеріалами до тем «Healthy mode of life», «Family. Living together» (Таблиця 1), що вивчаються в рамках НМК «CuttingEdge (Advanced)».

Таблиця 1

Приклад завдання для позааудиторної самостійної та індивідуальної роботи студентів з навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (англійська)» 5 курсу, теми «Спорт та подорожування. Екологічний туризм», «Родина. Сумісне життя»

Завдання для позааудиторної самостійної роботи (СР)	Завдання для позааудиторної індивідуальної роботи (ІР)	Кількість годин	
		СР	ІР
Семестр І Модуль 2: «Спорт та подорожування»			
http://www.travelonline.co.nz/travelguide/ukeurope-main.html (Travel online) http://travel.org/britain.html (Great Britain travel directory) Ознайомтесь зі структурою та змістом сайтів. Зробіть доповідь про визначні місця які б Ви хотіли відвідати	http://www.olympic.org/ (Official website of the Olympic Movement) Ознайомтесь зі змістом сайту. Зробіть презентацію найяскравіших перемог та поразок.	2	2
Семестр ІІ Модуль 1: «Родина. Стосунки в родині»			
http://www.telegraph.co.uk/finance/property/3360341/Living-together-Return-of-the-extended-family.html (Living together) Ознайомтесь зі структурою та змістом сайту. Зробіть доповідь про «прірву» між поколіннями у родинах.	http://www.grandparents.com/family-and-relationships/family-matters/when-families-live-together (Family matters) Ознайомтесь зі змістом сайту. Зробіть презентацію актуальних проблем сімейних відносин.	2	2

Наступний елемент реалізації навчання презентації в умовах КМСОНП – елемент контролю успішності студента – передбачає використання методів і засобів, що визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується у ВНЗ, реєструється прийнятим у вищих навчальних закладах чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS. Вищевказане положення викликає необхідність розробити гнучку систему оцінювання знань та вмінь студентів англійської соціокультурної компетенції, яка б задовольняла потреби КМСОНП та методики навчання «Іноземної мови» у вищому навчальному закладі. Як правило, у більшості вищих навчальних закладах України контроль рівня засвоєння програми модуля здійснюється у встановлений термін. Під час опанування навчальним матеріалом модуля кожної дисципліни оцінюється аудиторна, самостійна, індивідуальна робота студента і модульна контрольна робота.

Після складання модульної контрольної роботи викладач виставляє студенту оцінку за модуль. Рекомендована максимальна кількість балів за шкалою ECTS становить 100 балів [1, с. 191]. Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності кожного студента здійснюється в національній 4-бальній системі («5», «4», «3», «2»). В кінці вивчення навчального матеріалу кожного модуля після проведення модульної контрольної роботи викладач виставляє середню оцінку за аудиторну, поза аудиторну самостійну та індивідуальну роботу, та модульну контрольну роботу. Таким чином, рейтинг студента з вивчення навчального матеріалу кожного модуля є сумою рейтингових балів за аудиторну, поза аудиторну самостійну й індивідуальну роботу та модульну контрольну роботу. Як було зазначено вище, максимальний рейтинг студента за один модуль становить 100 балів.

Наведемо схему розробки організації модуля вивчення другої іноземної мови (англійської) (див. Схему 1), до якого входять усі вищезазначені елементи організації навчання за умов КМСОНП.

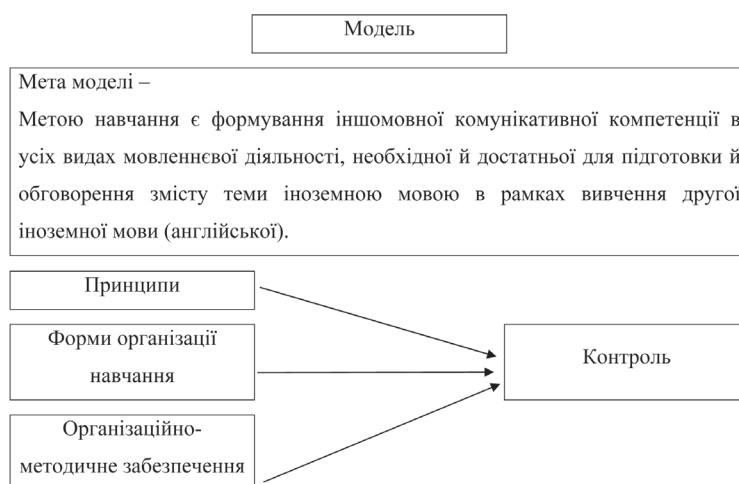

Схема 1. Розробка моделі

Всі описані вище елементи у сукупності складають цілісну модель кредитно-модульної організації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей у процесі вивчення другої іноземної мови (англійської) (див. Схему 2).

Схема 2. Модель кредитно-модульної організації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей у процесі вивчення другої іноземної мови (англійської)

Отже, на формування іншомовної комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу в навчальному модулі відведено 56 годин, з яких 20 припадає на аудиторну роботу, 34 години – на позааудиторну самостійну та індивідуальну роботу студентів, протягом яких студенти набувають декларативних і процедурних знань про іншомовні комунікативні явища у міжнародному середовищі та оволодівають англійською комунікативною компетенцією у процесі вивчення другої іноземної мови. Таким чином, створена модель кредитно-модульної організації формування англійської комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу під час вивчення другої іноземної мови дає можливість практично реалізувати запропоновану методику, розробити комплекс нових завдань спираючись на новітні технічні розробки.

Література:

1. Николаева С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Софія Юрьевна Николаева // Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали. Травень – грудень 2004 р.). Ч. 2 / [Степко М. Ф., Болюбаш Я. Я., Шинкарук В. Д. та ін.]. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ред. В. Гнатюка, 2004. – 202 с.
3. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців : Наказ № 48 від 23.01.2004 // Освіта. – 2004. – № 8. – С. 6–12.